

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 czerwca 2017 roku J. K. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Trzeciego Urzędu Skarbowego W.

-Ś. w W., na podstawie art. 842 § 1 i 2 k.p.c. w zw.

z art. 40 § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz w oparciu o pouczenie zawarte w postanowieniu Dyrektora I. Administracji Skarbowej w W. z dnia 29 maja 2017 roku znak (...) - (...)3.711.1.32.2017. (...), o zapłatę kwoty 2.835,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 marca 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnie wyegzekwowanej w toku egzekucji administracyjnej zaległości podatkowej M. B., a także o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu. Powód składając pozew nie działał przez pełnomocnika.

W odpowiedzi na pozew, Skarb Państwa - Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że postanowieniem z dnia 7 marca 2017 roku wyłączył z egzekucji 1/2 środków pieniężnych wpływających na rachunek bankowy prowadzony przez (...) S.A. na rzecz (...) s.c. J. K., M. B. ale jednocześnie odmówił zwrotu kwoty 2.835,24 zł stanowiącej 50 % wyegzekwowanych środków. Pozwany wskazał, że środki, o zwrot których występuje powód przedmiotowym powództwem zostały rozliczone i przekazane na rachunek wierzyciela, zgodnie zaś z art. 44 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, żądanie wyłączenia spod egzekucji rzeczy lub prawa majątkowego nie może być zgłoszone, jeżeli z rzeczy lub prawa przeprowadzona została egzekucja przez sprzedaż rzeczy lub wykonanie prawa majątkowego wobec tego, że powyższe rodzi nieodwracalne skutki prawne, a osoba trzecia może dochodzić swoich roszczeń od zobowiązanego, tj. M. B..

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2017 roku Sąd Rejonowy oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podniósł, że organ administracyjny prawidłowo zwolnił, po otrzymaniu uzasadnionego żądania sformułowanego przez powoda, zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego w odpowiedniej części, ale jednocześnie nastąpił już nieodwracalny skutek polegający na wygaśnięciu długu. W konsekwencji doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pomiędzy tym kto uzyskał zwolnienie z długu bez podstawy prawnej a tym którego majątek został w rezultacie uszczuplony.

W wyniku wywiedzionej przez powoda apelacji, którą powód zaskarżył powyższy wyrok w całości, Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt III Ca 177/18, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Widzewa w Łodzi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy koncentrując swoją uwagę i rozważania na kwestii instytucji zwolnienia zajętego przedmiotu spod egzekucji na podstawie art. 842 k.p.c. całkowicie pomijając okoliczność, że w istocie powód żądał zwrotu nienależnie wyegzekwowanych od niego środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym, co powód wyraźnie zaznaczył w wywiedzionym przez siebie pozwie.

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały stanowiska w sprawie. Powód, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o zasądzenie kwoty 2.835,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 marca 2017 roku do dnia zapłaty, pozwany o oddalenie powództwa w całości.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 26 marca 2019 roku, na wniosek pozwanego, Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego M. B., który jednak nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 1 października 2019 roku, w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt I C 499/18, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, oddalił powództwo w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. (pkt 1), zasądził od pozwanego M. B. na rzecz powoda kwotę 2.835,24 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 kwietnia 2019 roku do dnia zapłaty (pkt 2), oddalił powództwo w pozostałym zakresie w stosunku do pozwanego M. B. (pkt 3), zasądził od pozwanego M. B. na rzecz powoda kwotę 2.534 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 4), zasądził od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. kwotę 2.250 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 5), ustalił, że wyrok w stosunku do pozwanego M. B. jest zaoczny (pkt 6) oraz nadał wyrokowi w punkcie 2 rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 7).

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

J. K. i M. B. zawarli umowę spółki cywilnej, na mocy której wspólnie prowadzili działalność gospodarczą pod firmą (...) spółka cywilna J. K. M. B.. Udziały wspólników w spółce były równe i wynosiły po 50%. (...) spółki cywilnej prowadzony był rachunek bankowy (...).

Decyzją z dnia 13 grudnia 2016 roku pozwany Skarb Państwa - Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) określił pozwanemu M. B. kwotę zobowiązania podatkowego w podatku od towarów i usług za okres październik-grudzień 2011 roku i wystawił przeciwko niemu tytuły wykonawcze. Podczas toczącej się w realizacji wskazanych tytułów wykonawczych egzekucji administracyjnej, z dniem 12 stycznia 2017 roku pozwany Skarb Państwa - Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...), będący jednocześnie wierzycielem i organem egzekucyjnym, dokonał zajęcia rachunku bankowego prowadzonego dla (...) spółka cywilna J. K. M. B.. Z rachunku tego została przekazana na rzecz wierzyciela kwota 5.670,49 zł.

Pismem z dnia 18 stycznia 2017 roku powód J. K. wezwał pozwanego do zwolnienia spod zajęcia przysługującej mu części (50%) środków wpływających na rachunek bankowy spółki oraz zwrotu nienależnie pobranej kwoty 2.835,24 zł, stanowiącej połowę przekazanych środków.

Postanowieniem z dnia 7 marca 2017 roku administracyjny organ egzekucyjny zwolnił na przyszłość połowę środków wpływających na rachunek bankowy, odmówił jednak zwrotu kwoty 2.835,24 zł. Wydane postanowienie w zakresie odmowy zwrotu żądanej kwoty zostało zaskarżone przez powoda. Postanowieniem z dnia 29 maja 2017 roku, Dyrektor I. Administracji Skarbowej w W. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne niemal w całości względem pozwanego M. B., natomiast w stosunku do drugiego z pozwanych przyjął, że to podlega oddaleniu.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 168a ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji osoba, która rości sobie prawo do rzeczy lub prawa majątkowego, z których przeprowadzono egzekucję przez sprzedaż rzeczy lub wykonanie prawa majątkowego, może dochodzić od zobowiązanego odszkodowania na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących odpowiedzialności za wyrządzoną szkodę. Legitymowanym biernie zatem jest osoba wymieniona w administracyjnym tytule wykonawczym jako zobowiązany, a legitymowanym czynnie osoba, która rości sobie prawo do rzeczy lub prawa majątkowego (...), więc ta która nie została wymieniona w tytule wykonawczym jako zobowiązany. Zgodnie natomiast z art. 168b § 1 ustawy, zobowiązany może dochodzić odszkodowania od organu egzekucyjnego lub wierzyciela na podstawie przepisów kodeksu cywilnego za szkody wyrządzone wskutek niezgodnego z przepisami prawa wszczęcia lub prowadzenia egzekucji administracyjnej lub postępowania zabezpieczającego. W kontekście drugiego z powołanych przepisów Sąd wyjaśnił, iż stanowi on *lex specialis* wobec art. 417 k.c. i jednoznacznie wskazuje, że jedyną osobą mogącą domagać się odszkodowania od organu egzekucyjnego bądź wierzyciela z tytułu naruszenia przepisów prawa podczas egzekucji jest zobowiązany, tj. osoba wymieniona w tytule wykonawczym. Wobec powyższego Sąd przyjął, że przytoczone regulacje nie znajdują uzasadnienia w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa, ponieważ zobowiązanym pozostawał jedynie pozwany M. B.. Sąd wskazał ponadto, że wniosek powoda o wyłączenie spod egzekucji został wniesiony już po zajęciu wierzytelności

wynikającej z umowy o prowadzenie rachunku bankowego i po uzyskaniu środków pieniężnych w wyniku zajęcia tej właśnie wierzytelności. W myśl

zaś art. 81 ust. 1 a w zw. z art. 80 § 1 i 2 ustawy, zajęcie wierzytelności jest skuteczne w odniesieniu do rachunków bankowych prowadzonych dla kilku osób fizycznych, którego współposiadaczem jest zobowiązany. W konsekwencji, w ocenie Sądu Rejonowego, trudno dopatrzeć się nieprawidłowości w działaniu organu egzekucji administracyjnej, w tym przy przyjęciu iż udziały w rachunku wspólnym poszczególnych wspólników powinny być liczone równo. Wyegzekwowane z rachunku bankowego środki zostały przeznaczone na pokrycie wymagalnych i podlegających egzekucji zobowiązań, co spowodowało nieodwracalny skutek w postaci wygaśnięcia długu, a raz wykonany tytuł wykonawczy nie może stać się ponownie wykonalny (art. 44 ustawy). W dalszej kolejności Sąd wskazał, że wbrew twierdzeniom powoda nie zostaje on pozbawiony „prawa własności swoich pieniędzy”. To jedynie organ egzekucyjny nie ma obowiązku - w zaistniałych okolicznościach sprawy - zwrotu żądanej kwoty. Powód uzyskał bowiem możliwość zaspokojenia należności od pozwanego M. B., który niewątpliwie poprzez zmniejszenie swojego zobowiązania podatkowego stał się bezpodstawnie wzbogaconym wobec tego, że został zwolniony z długu bez podstawy prawnej, czego jednak nie można powiedzieć o pozwanym Skarbie Państwa.

W konsekwencji Sąd Rejonowy oddalił powództwo względem Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) zasądzając dochodzoną kwotę od pozwanego M. B.. O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o treść art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przy czym odsetki od uwzględnionej części powództwa zasądził od dnia następującego po dniu doręczenia odpisu pozwu M. B., wobec tego, że pozwany ten nie był wcześniej wzywany do zapłaty przez powoda. W pozostałym zakresie żądanie odsetkowe Sąd oddalił. O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c. i art. 100 k.p.c., nadto wobec spełnienia przesłanek

z art. 339 § 1 k.p.c. Sąd ustalił, że wydany wyrok względem M. B. jest zaoczny, któremu stosownie do treści art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Od powyższego wyroku apelację złożył powód zaskarżając go w całości podnosząc, że konieczność zaskarżenia całego wyroku wynika z treści przepisu art. 168a ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (zwanej dalej ustawą), albowiem odpowiedzialność odszkodowawcza dopozwanego zależy od braku przypisania odpowiedzialności za bezpodstawnie wzbogacenie Skarbowi Państwa na takiej zasadzie, że w przypadku zajęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa odpowiedzialność M. B. jest wyłączona. Powyższe, w ocenie powoda, przesądza o istnieniu jego *gravamen* w zaskarżeniu całego wyroku.

Kwestionowanemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

1. Naruszenie prawa materialnego, tj. art. 168a ustawy poprzez wadliwe zastosowanie i przyjęcie konstrukcji odpowiedzialności odszkodowawczej dopozwanego w sytuacji, gdy z uwagi na odwracalność czynności poboru środków pieniężnych z konta powoda, odpowiedzialnym wobec powoda jest Skarb Państwa na zasadzie *restitutio in integrum*, tj. poprzez zwrot pobranych środków, który może nastąpić w każdym czasie przez wierzyciela;
2. Obrazę prawa materialnego tj. art. 405 k.c. i 410 § 1 i § 2 k.c. poprzez niezastosowanie w sytuacji, gdy na skutek braku aktualizacji zajęcia przed poborem środków dokonanego przez Skarb Państwa w oparciu o art. 81 § 1a i art. 80 § 2 ustawy Skarb Państwa powinien dokonać zwrotu środków pieniężnych powoda, pobranych bez podstawy prawnej albowiem powód nie był w ogóle zobowiązany w stosunku do Skarbu Państwa;
3. Obrazę przepisów art. 81 § 1 a i art. 80 § 1 i § 2 ustawy poprzez ich błędną wykładnię w zakresie pojęcia „zajęcia” utożsamianego przez Sąd z pojęciem pobrania środków w sytuacji, gdy przepisy te powinny być wykładane analogicznie do przepisów art. 885 k.p.c. i art. 889 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. w ten sposób, że zajęcie środków pieniężnych na rachunku wspólnym dłużnika i osoby trzeciej powoduje brak możliwości rozporządzania środkami do momentu określenia wartości kwoty mogącej być pobranej w stosunku do udziału w spółce cywilnej. W tym celu komornik (na gruncie egzekucji administracyjnej Skarb Państwa) kieruje do banku i dłużnika zawiadomienia określające nowe granice zajęcia, odpowiednio do udziału w spółce. Zaniechanie tego

obowiązku przez pozwanego spowodowało nienależne pobranie od powoda kwoty zobowiązania podatkowego innej osoby;

4. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 328 § 2 k.p.c., względnie art. 327¹ § 1 pkt. 1 k.p.c. mające wpływ na wynik postępowania poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku bez wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, przez co wyrok w zakresie zapatrywań Sądu na kwestie dotyczące prawidłowości działań organów egzekucyjnych nie poddaje się kontroli instancyjnej albowiem nie zawiera uzasadnienia stanowiska;

5. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 6 k.p.c. poprzez naruszenie zasady związania wskazaniai Sądu II instancji wyrażonymi w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 kwietnia 2018 roku (sygn. akt. III Ca 177/18) w zakresie istoty sprawy, tj. między innymi charakteru czynności poboru pieniędzy osoby trzeciej, tj. czy jest to czynność odwracalna czy też nie i dlaczego, w zakresie poprawności stosowania przepisów art. 80 § 1a, art. 81 § 1 i 2 ustawy, jak również w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w zakresie zasadności obciążenia kosztami powoda w kontekście podnoszonej przez niego zasady art. 112 k.p.a. w zw. z art. 18 ustawy;

6. Naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie i obciążenie powoda kosztami postępowania w sytuacji naruszenia przez pozwanego zasady wyrażonej w art. 112 k.p.a. w zw. z art. 18 ustawy, tj. że błędne pouczenie nie może szkodzić stronie stosującej się do tego pouczenia.

W związku z podniesionymi zarzutami apelujący wniósł o zmianę wyroku w pkt. 1 poprzez uwzględnienie powództwa w całości w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa z jednoczesnym zasądzeniem od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda kosztów postępowania wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, nadto oddalenie powództwa w całości w stosunku do M. B. jako pochodnej rozstrzygnięcia z pkt 1 oraz uchylenie orzeczeń z pkt 6 i 7 wyroku związanych z ustaleniem zaoczności wyroku w stosunku do dopozwanego, a w razie stwierdzenia zaistnienia podstaw z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z zaleceniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje, a także o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania za II instancję.

Ponadto, w przypadku uznania jedynie zasadności zarzutu w zakresie błędnego pouczenia i kosztów procesu, powód wniósł o zmianę pkt 5 wyroku i nieobciążanie go kosztami procesu w całości w oparciu o zasadę art. 112 k.p.a. w zw. z art. 18 ustawy z uwagi na fakt, że powód został w postanowieniu Dyrektora I. Administracji Skarbowej w W. z dnia 29 maja 2017 roku znak (...) - (...)3.711.1.32.2017. (...) (doręczonym 6 czerwca 2017 roku) pouczony przez organ egzekucyjny o możliwości wniesienia powództwa do Sądu.

W uzasadnieniu apelacji pełnomocnik powoda zakwestionował twierdzenia pozwanego, w pełni zaakceptowane przez Sąd Rejonowy, na okoliczność nieodwracalności czynności w postaci poboru należących do powoda środków z rachunku bankowego spółki cywilnej, akcentując, że czynność ta nie rodzi nieodwracalnych skutków prawnych w wyniku wykonania prawa. W konsekwencji w ocenie powoda pozwany Skarb Państwa winien zwrócić zajęte środki na zasadzie restitutio in integrum, zwłaszcza, że jest on jednocześnie wierzycielem. Wskazał, że o nieodwracalności nie decyduje moment zaspokojenia wierzyciela, a jedynie charakter czynności. I tak nieodwracalne może być wykonywanie prawa pierwokupu, ale już nie pobranie środków pieniężnych z rachunku bankowego poprzez wykonanie prawa do tych pieniędzy przez organ egzekucyjny. Pełnomocnik powoda podniósł także, że należy rozróżnić pojęcia „zajęcie” i „pobranie”, dodając, że pobór środków z rachunku bankowego winien nastąpić dopiero po ustaleniu udziału dłużnika w środkach zajętych i uaktualnieniu zajęcia (wyznaczeniu jego nowych granic). Pozwany Skarb Państwa zaniechał powyższego, w konsekwencji winien dokonać niezwłocznego zwrotu nienależnie pobranej kwoty. Zdaniem apelującego nie zaszyły żadne okoliczności, które uniemożliwiałyby restytucję i zastosowanie art. 44 i art. 168a ustawy, a świadczenie było oczywiście nienależne. Pełnomocnik przypomniał także, że art. 168a dopuszcza oportunizm i zaakceptowanie skutków bezpodstawnego wzbogacenia, ale jedynie, gdyby skutków prawnych egzekucji nie dało się odwrócić, co rodzi po stronie zubożonego uprawnienie do wystąpienia z powództwem odszkodowawczym.

Uzasadniając zarzut sformułowany w pkt 5 apelacji pełnomocnik powoda wyjaśnił, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji winien dokonać oceny prawnej przez pryzmat prawa materialnego i procesowego, tj. wyjaśnić rzeczywistą treść art. 44, art. 80 § 1a, art. 81 § 1 i § 2, art. 168a ustawy oraz ocenić sposób ich zastosowania w konkretnej sprawie. Sąd Rejonowy uchybił powyższemu poprzestając na przychyleniu się do stanowiska pozwanego Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na apelację pozwany Skarb Państwa wniósł o jej oddalenie w całości, jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od powoda kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany wskazał, że nieodwracalność przedmiotowej czynności wynika z wygaśnięcia długu M. B. w związku ze spłatą wymagalnych i podlegających egzekucji zobowiązań (art. 59 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej) oraz wykonania tytułu wykonawczego, który nie może stać się ponownie wykonalny (art. 44 ustawy). Wyjaśnił, że zwrot wyegzekwowanych środków pomimo wcześniejszego ich przeznaczenia na wymagalną należność podatkową doprowadziłby do sytuacji, w której zobowiązanie podatkowe wygasłoby mimo jego faktycznego nieuregulowania, albowiem zwrot środków z uwagi na treść

art. 21 § 1 ordynacji podatkowej nie skutkowałby ponownym powstaniem zobowiązania podatkowego w tym zakresie. W konsekwencji, zdaniem pozwanego Skarbu Państwa, poprzez wykonanie wierzytelności z tytułu rachunku bankowego doszło do nieodwracalnych skutków prawnych uniemożliwiających prosty zwrot środków. Pozwany ten podniósł również, że organ egzekucyjny działał w oparciu o przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, a nie w oparciu o przepisy k.p.c., ustawa ta zaś nie zawiera przepisów, które nakazywałyby organowi egzekucyjnemu wstrzymania się z poborem środków z rachunku bankowego. Dodał, że dokonując zajęcia środków organ nie ma możliwości sprawdzenia, czy bank przekazując środki na skutek zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego przekazuje również środki będące ewentualnie własnością innego podmiotu niż zobowiązany. Ponadto podkreślił, że nie ma prawnej możliwości, aby organ egzekucyjny dokonał czynności skutecznego zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego z pominięciem unormowań dotyczących sposobu zajęcia (tj. art. 80 § 1 ustawy), a z uwzględnieniem jedynie przepisów odnoszących się do skutku i momentu zajęcia (art. 80 § 2 i art. 81 § 1a ustawy). Bez znaczenia pozostaje przy tym kwestia, że organ egzekucyjny jest także wierzycielem. Pozwany Skarb Państwa wyjaśnił nadto, że Sąd Rejonowy procedował z uwzględnieniem art. 386 § 6 k.p.c. oraz właściwie zastosował normę prawną

z art. 98 k.p.c. W tym ostatnim zakresie wskazał, że brak spornego pouczenia wskazywałby powodowi możliwość wniesienia skargi do WSA, co wobec treści art. 40 § 2 ustawy nie znajdowałoby podstaw prawnych, a co czyni zarzut naruszenia art. 112 k.p.a. w zw. z art. 18 ustawy bezzasadnym. Nadmieniał również, że treść pouczeń udzielanych stronie postępowania wynika wprost z przepisów prawa i organ nie ma swobody decyzji w tej kwestii. Nie sposób zatem uznać, aby powód poniósł jakiegokolwiek negatywne konsekwencje pouczenia zawartego w postanowieniu z dnia 29 maja 2017 roku, skoro pouczenie to było zgodne z prawem i jedynie możliwe w zaistniałym stanie faktycznych. Intencją powoda nigdy nie było ponadto zastosowanie się do przedmiotowego pouczenia, lecz złożenie powództwa cywilnego o zwrot wyegzekwowanej kwoty, co z kolei rodzi obowiązek zwrotu kosztów procesu w przypadku przegrania sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności wskazać jednak należy, że nie zasługują na uwzględnienie zarzuty naruszenia przepisów postępowania podnoszone przez skarżącego w apelacji, tj. art. 328 § 2 k.p.c., względnie art. 327¹ § 1 pkt. 1 k.p.c., czy art. 386 § 6 k.p.c.. Zauważyć należy, że skarżący błędnie podniósł zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c., który w sprawie znajduje zastosowanie w brzmieniu po nowelizacji ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 z późn. zm.), i w konsekwencji dotyczy wyłącznie terminu na sporządzenie uzasadniania wyroku. Z kolei naruszenie przepisu art. 327¹ k.p.c. może być podstawą skutecznej apelacji tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. wtedy gdy wady uzasadnienia uniemożliwiają dokonanie kontroli instancyjnej, co jednak w sprawie nie ma miejsca. Sąd Rejonowy w istocie wskazał bowiem

podstawę faktyczną rozstrzygnięcia, obejmującą ustalenie faktów, które uznał za udowodnione oraz dowody, na których się oparł, przy czym, co istotne, a co należy podkreślić, stan faktyczny sprawy pozostawał między stronami bezsporny. Nie sposób również podzielić zarzutów powoda, co do naruszenia przepisu 386 § 6 k.p.c. przez Sąd I instancji. Sąd ten niewątpliwie bowiem rozstrzygnął o żądaniu zapłaty, na konieczność rozpoznania, którego wskazywał uprzednio Sąd Okręgowy uchylając wyrok i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dopuścił się jednak naruszenia przepisów prawa materialnego, co skutkowało koniecznością zamiany zaskarżonego orzeczenia.

Jak już wskazano ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Rejonowy nie były między stronami sporne. Istota sporu ogniskowała się wokół odpowiedzi na pytanie, czy istnieje podstawa do żądania od pozwanego Skarbu Państwa zwrotu wyegzekwowanych środków należących do powoda, w konsekwencji uprzedniego ustalenia, czy czynność w postaci poboru należących do powoda środków z rachunku bankowego spółki cywilnej ma charakter odwracalny, a także, czy spłata zobowiązania podatkowego przez inny podmiot, aniżeli podatnik, powoduje wygaśnięcie zobowiązania podatkowego.

Pozwany Skarb Państwa zarówno w toku postępowania jak i w odpowiedzi na apelację argumentował, że wskazana czynność ma nieodwracalny charakter, nadto spowodowała wygaśnięcie długu w związku ze spłatą wymagalnych i podlegających egzekucji zobowiązań podatkowych M. B.. W efekcie, zdaniem tegoż pozwanego, roszczenie powoda winno zostać sformułowane na podstawie art. 168 a ustawy i być skierowane przeciwko drugiemu wspólnikowi spółki cywilnej, który na skutek pobrania należności podatkowej ze środków stanowiących własność powoda stał się bezpodstawnie wzbogacony.

Powód oponował przeciwko takiemu stanowisku wywodząc, że sporna czynność jest odwracalna, a zajęte i pobrane środki pieniężne winny zostać zwrócone na zasadzie restitutio in integrum.

Rozważania we wskazanym zakresie rozpocząć należy od przytoczenia treści przepisu art. 59 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej, zgodnie z treścią którego zobowiązanie podatkowe wygasa w całości lub w części wskutek zapłaty, przy czym zgodnie z treścią art. 62 b ordynacji zapłata podatku może nastąpić także przez: 1) małżonka podatnika, jego zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę; 2) aktualnego właściciela przedmiotu hipoteki przymusowej lub zastawu skarbowego, jeżeli podatek zabezpieczony jest hipoteką przymusową lub zastawem skarbowym; 3) inny podmiot, w przypadku gdy kwota podatku nie przekracza 1000 zł. Wprowadzony z dniem 1 stycznia 2016 roku przepis 62 b, jak podnosi

się w doktrynie (por. m.in. A. Mariański (red.), Ordynacja podatkowa. Komentarz, Warszawa 2021), związany jest z istnieniem szczególnych więzi pomiędzy w/w osobami a podatnikiem. Jednocześnie przytoczony przepis nie zmienia ogólnej zasady, że tylko zapłata podatku ze środków podatnika powoduje wygaśnięcie zobowiązania podatkowego. Podatek jest bowiem świadczeniem publicznoprawnym, o osobistym charakterze, którego nie można przenieść w drodze czynności cywilnoprawnej na inną osobę (por. B. Dauter (red.), Ordynacja podatkowa. Komentarz, wyd. XI, Warszawa 2019). Rozpatrywana kwestia zapłaty podatku przez osobę trzecią była przedmiotem rozważań orzecznictwa jeszcze przed wprowadzeniem art. 62b ordynacji podatkowej do porządku prawnego. Jako pierwszą przytoczyć należy uchwałę składu siedmiu sędziów NSA z dnia 26 maja 2008 roku (I (...) 8/07, (...) i WSA (...)), w której wyjaśniono, że zapłata, o której mowa w art. 59 § 1 pkt 1 w zw. z art. 60 § 1 pkt 2 ordynacji podatkowej dokonana przez inny podmiot w imieniu podatnika, nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania podatkowego tego podatnika. Dokonując oceny przedstawionej wątpliwości prawnej NSA stwierdził, że stosunek cywilnoprawny zawiązany pomiędzy podatnikiem a osobą trzecią, nie odnosi żadnego znaczenia w stosunkach publicznoprawnych (podatkowych). Byłoby to możliwe tylko wówczas, gdyby wskazywał na to konkretny przepis ustawy. W ordynacji podatkowej przepis taki nie występuje. Określone w ustawach podatkowych obowiązki podatkowe mają publicznoprawny charakter, są obowiązkami osobistymi i nie mogą być znoszone przez umowy cywilnoprawne zawierane między podatnikiem a osobą trzecią. Stanowisko to zostało podtrzymane także w późniejszych judykatach. W wyroku z dnia 27 czerwca 2008 roku (I SA/R. 605/07, L.) WSA w Rzeszowie wskazał, że zapłata podatku dokonana przez inny podmiot w imieniu podatnika nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania

podatkowego tego podatnika, gdyż stosunek cywilnoprawny, zawiązany między podatnikiem a osobą trzecią, nie ma żadnego znaczenia w stosunkach publicznoprawnych. Odmienna sytuacja zachodzi w sytuacji, gdy osoba trzecia dokonuje wpłaty podatku, występując jako wyęczyciel podatnika, dokonując zapłaty z jego własnych środków (tak też WSA w Gliwicach w wyroku z dnia 16 września 2009 roku, (...) SA/GI 473/09, L.; WSA we Wrocławiu w wyroku z dnia 28 lutego 2018 roku, I SA/Wr 290/17, L.). Wpłata przez osobę trzecią kwoty odpowiadającej kwocie podatku może być uznana za skuteczną zapłatę podatku, tylko w takim przypadku gdy wpłacający występuje jako osoba, która działając na rachunek podatnika i dokonuje zapłaty z jego zasobów pieniężnych; działa on w tym przypadku jako podmiot umocowany do zapłaty podatku za podatnika, nie dokonuje wówczas zapłaty podatku, lecz wpłaty kwoty tytułem podatku; innymi słowy - tylko w przypadku gdy osoba trzecia dokonująca wpłaty podatku działa w imieniu i na rachunek podatnika i dokonuje zapłaty podatku ze środków pieniężnych podatnika, należy uznać, że skutek dokonanej wpłaty nastąpiło wygaśnięcie zobowiązania podatkowego podatnika w trybie

art. 59 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Ordynacja podatkowa (por. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 8 kwietnia 2014 roku, sygn. akt. I SA/Gd 160/14, L.).

Reasumując jeszcze raz podkreślić należy, że zasadą jest, że zobowiązanie podatkowe powinno zostać spełnione przez podatnika, zaś zapłata podatku przez inny podmiot nie jest skuteczna i nie powoduje nieistnienia obowiązku, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 62 b ordynacji podatkowej (por. interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej pismo z dnia 28 maja 2019 roku, 0111-KDIB3-1.4017.5.2019.1.ICZ, wyrok WSA w Łodzi z dn. 18.12.2018r. III SA/Łd 766/18, komentarz pod red. B. Dauter).

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy uznać należy, że nie ma racji pozwany Skarb Państwa, a za nim Sąd I instancji, wywodząc, że poprzez pobór spornej kwoty zobowiązanie podatkowe M. B. wygasło również w tej części, w której zapłata nastąpiła środkami powoda. Podatnik, za którego bezpodstawnie uiszczono podatek, w dalszym ciągu zobligowany jest bowiem do jego uregulowania. Powyższego nie zmienia nawet błąd organu podatkowego polegający na zaliczeniu wpłaty dokonanej bez podstawy prawnej przez osobę trzecią na poczet zaległości podatkowych zobowiązanego (por. wyrok NSA z dn. 12.12.2018r., (...)).

Podkreślić również należy, że zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie podnosi się, że zapłata zobowiązania podatkowego przez osobę trzecią nie prowadzi również do powstania nadpłaty podatku. Zgodnie bowiem z art. 72 § 1 pkt 1 o.p., za nadpłatę uważa się kwotę nadpłaconego lub nienależnie zapłaconego podatku, przy czym nadpłata powstaje co do zasady z dniem zapłaty przez podatnika podatku nienależnego lub w wysokości większej od należnej (art. 73 § 1 pkt 1 o.p.). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 października 1998 roku (II RN 69/98, OSNP 1999/13/412), organ skarbowy nie ma podstawy prawnej do wydania decyzji administracyjnej o odmowie zwrotu nienależnego świadczenia spełnionego poza stosunkiem prawnopodatkowym. Tożsame stanowisko zostało zajęte na gruncie orzecznictwa sądów administracyjnych. Jak wskazał NSA w wyroku z dnia 26 listopada 2008 roku (I (...), L.), dla trybu zwrotu nienależnie zapłaconego podatku, jako nadpłaty w ujęciu ordynacji podatkowej istotnym jest, aby uiszczony świadczenie zrealizowane było na tle szeroko pojętego stosunku podatkowoprawnego tzn. aby świadczenie to pochodziło od podmiotu stosunku zobowiązaniowego w prawie podatkowym (podatnika, płatnika, inkasenta, osoby trzeciej lub spadkobiercy), na którym generalnie ciąży zobowiązanie wobec wierzyciela podatkowego, lecz w konkretnym przypadku podstawę nienależnego świadczenia stanowiło błędne przeświadczenie tego podmiotu o ciężącym na nim zobowiązaniu podatkowym. W każdym takim przypadku podmiot zobowiązań podatkowych, uznając się bezpodstawnie za dłużnika danego stosunku prawnopodatkowego, realizuje nienależne świadczenie na rzecz wierzyciela takiego stosunku. Nadpłatą podatkową w tym rozumieniu będzie, np. świadczenie realizowane w oparciu o decyzję organu podatkowego, która następnie została uchylona. Nie stanowi natomiast nadpłaty w ujęciu ordynacji podatkowej zrealizowanie świadczenia podatkowego w zastępstwie podmiotu zobowiązanego. Jeżeli zatem dany podmiot nie będąc podatnikiem i nie będąc w żadnym stopniu zobowiązanym do uiszczania należności podatkowych, realizuje zobowiązanie podatkowe za innego podatnika, właściwym trybem o zwrot tych nienależnie uiszczonych należności jest postępowanie w sprawach cywilnych.

W konsekwencji stwierdzić należy, że pobranie przez pozwaną Skarb Państwa w dniu 12 stycznia 2017 roku z rachunku spółki cywilnej kwoty 5.670,49 zł w części, w jakiej pochodziła ona ze środków powoda (50 % - 2.835,24 zł), wbrew

ustaleniom Sądu Rejonowego, nie skutkowało wygaśnięciem zobowiązania podatkowego M. B.. Konkluzja ta ma o tyle doniosłe znaczenie z punktu widzenia zasadności argumentacji pozwanego Skarbu Państwa, że całkowicie podważa wysunięty przezeń wniosek, zaaprobowany następnie przez Sąd I instancji, jakoby po stronie M. B. doszło do bezpodstawnego wzbogacenia. Sporna czynność nie doprowadziła do zmniejszenia się pasywów dłużnika, który w dalszym ciągu jest odpowiedzialny z tytułu zobowiązania podatkowego w zakresie kwoty 2.835,24 zł, ergo nie może być mowy o bezpodstawnym wzbogaceniu po jego stronie.

Wobec powyższego wniosku odpowiedzieć należało na drugie pytanie, a mianowicie, czy sporna czynność miała nieodwracalny charakter, co w świetle art. 44 ustawy, czyniłoby niedopuszczalnym żądanie powoda zwrotu pobranych środków od Skarbu Państwa a jednocześnie otwierałoby drogę do wystąpienia z powództwem odszkodowawczym w trybie art. 168a ustawy. W ocenie Sądu Okręgowego i w tym przypadku forsowane przez pozwanego Skarbu Państwa stanowisko jest błędne, co niewątpliwie umknęło uwadze Sądu Rejonowego, który w sposób niejako automatyczny, bez poczynienia w tym zakresie dogłębnych rozważań, je zaakceptował. Podzielić bowiem należy wyrażony przez powoda pogląd, że zapłata należności pieniężnej ma odwracalny charakter. Stanowisko takie niejednokrotnie zajmował również NSA, a tytułem przykładu wskazać choćby należy postanowienie NSA z dnia 20 grudnia 2011 roku (I GZ 217/11, L.), w którym wyjaśniono, że wykonanie decyzji nakładającej na stronę obowiązek uiszczenia należności pieniężnej tylko w wyjątkowych przypadkach jest źródłem niebezpieczeństwa wyrządzenia znacznej szkody lub powstania trudnych do odwrócenia skutków. Zapłata oznaczonej w decyzji należności ma bowiem z natury rzeczy charakter odwracalny. W przypadku uchylecia zaskarżonej do sądu administracyjnego decyzji uiszczona należność podlega zwrotowi (por. postanowienie NSA z dnia 11 marca 2021 roku, I GZ 42/21, postanowienie z dnia 27 października 2016 roku, II GZ 1099/16, wyrok NSA z dnia 18 grudnia 2014 roku, (...) 204/13, L.).

Na marginesie czynionych rozważań zwrócić również należy uwagę, że na gruncie art. 168a ustawy źródłem szkody wymagającej naprawienia, zgodnie z ogólnymi regułami, jest każde zawinione działanie lub zaniechanie zobowiązanego lub jego organu, które doprowadziło do niezasadnej sprzedaży rzeczy lub wykonania prawa majątkowej przysługujących osobie trzeciej. Jak podnosi się w doktrynie, zobowiązany odpowiada za szkodę poniesioną przez osobę trzecią, jeżeli wiedząc o tym, że dana rzecz lub prawo do niego nie należy, nie powiadomił właściciela o ich zajęciu w terminie umożliwiającym tej osobie złożenie żądania wyłączenia danej rzeczy lub prawa spod egzekucji, a tym samym odniósł korzyść wskutek skierowania egzekucji do rzeczy lub prawa majątkowego, które nie stanowiły jego własności (por. m.in. R. Hauser, M. Wierzbowski (red.), Postępowanie egzekucyjne w administracji. Komentarz, Wyd. 10, Warszawa 2021). W taki sam sposób kwestia ta została rozstrzygnięta w orzecznictwie. W wyroku z dnia 18 kwietnia 2019 roku ((...), L.) NSA przyjął, że „gdy spółka miała świadomość, że zajęty automat do gier nie stanowi jej własności, lecz własność osoby trzeciej, powinna o fakcie zajęcia powiadomić osobę, której – jej zdaniem – prawa majątkowe zostały naruszone, żeby mogła ona ewentualnie wystąpić do organu egzekucyjnego ze stosownym wnioskiem. Osoba roszcząca sobie prawa do zajętej rzeczy mogła bronić swych praw, zgłaszając wniosek o wyłączenie danej rzeczy spod egzekucji. (...) Zobowiązany odpowiada bowiem za szkodę poniesioną przez tę osobę, jeżeli wiedząc o tym, że rzecz lub prawo do niego nie należy, nie powiadomił właściciela o zajęciu rzeczy lub prawa w terminie umożliwiającym tej osobie złożenie żądania wyłączenia danej rzeczy lub prawa spod egzekucji. Tym samym, zobowiązany odniósł korzyść wskutek skierowania egzekucji do rzeczy lub prawa majątkowego, które nie stanowiły jego własności”.

W realiach niniejszej sprawy nie sposób uznać, aby jakiegokolwiek z takich zaniechań można przypisać M. B. a zatem również wskazany przepis nie może stanowić podstawy jego ewentualnej odpowiedzialności.

Konkludując, skoro podatnik, za którego bezpodstawnie uiszczono podatek w dalszym ciągu jest zobowiązany do jego uregulowania, a czynność w postaci pobrania środków pieniężnych z zajętego rachunku bankowego spółki cywilnej ma odwracalny charakter, to powód może ubiegać się od organu podatkowego zwrotu nienależnie pobranej kwoty. Przy czym, jak konsekwentnie podnosi

się w orzecznictwie, jeżeli dany podmiot nie będąc podatnikiem i nie będąc w żadnym stopniu zobowiązanym do uiszczenia należności podatkowych, realizuje zobowiązanie podatkowe za innego podatnika, właściwym trybem o zwrot nienależnie uiszczonych należności jest postępowanie w sprawach cywilnych z tytułu bezpodstawnego

wzbogacenia wierzyciela podatkowego (por. m.in. cyt. wyrok NSA z dnia 12 grudnia 2018 roku; wyrok NSA z dnia 9 maja 2013 roku, (...), L.; wyrok SN z dnia 11 kwietnia 2013 roku, II CSK 368/12, L.; cyt. wyrok NSA z dnia 26 listopada 2008 roku). Niespornie bowiem to po stronie organu podatkowego nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie, nie zaś po stronie zobowiązanego z tytułu podatku, skoro zobowiązanie to w dalszym ciągu istnieje.

Mając na względzie przeprowadzone rozważania, wywiedziony w apelacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci art. 168a ustawy oraz art. 405 k.c. należało uznać za w pełni zasadny, wobec tego, że w ocenie Sądu Okręgowego żądanie powoda uzasadnione było treścią art. 405 i nast. k.c.

Zgodnie z treścią przepisu art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe do zwrotu jej wartości. Bezpodstawne wzbogacenie, określane też terminem "niesłusznego" lub "nieuzasadnionego" wzbogacenia – polega na uzyskaniu korzyści majątkowej przez jedną osobę kosztem drugiej. Uzyskanie korzyści musi nastąpić "bez podstawy prawnej". Jeśli doszło do przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej - osoba, która utraciła wartość majątkową, może żądać jej zwrotu od tego, na kogo ona bezpodstawnie przeszła.

Przepisy art. 405 k.c. i następne stanowią o szczególnym i samoistnym źródle zobowiązania, w ramach którego dochodzi do uzyskania korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej. Stronami takiego zobowiązania są: wzbogacony, tj. osoba, która bezpodstawnie wzbogaciła się, oraz zubożony, tj. osoba, której kosztem takie wzbogacenie się nastąpiło. Wzbogacony jest obowiązany do zwrotu korzyści w naturze lub jej wartości, a zubożonemu przysługuje roszczenie o wydanie korzyści (jej wartości). Do powstania zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia może dojść wskutek różnego rodzaju zdarzeń zależnych bądź niezależnych od woli człowieka (w wypadku działań ludzkich mogą to być czynności prawne lub faktyczne). Z kolei wspomniany brak podstawy prawnej oznacza taką sytuację, w której uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym albo akcie administracyjnym.

W ocenie Sądu Okręgowego przesłanki te zostały spełnione względem pozwanego Skarbu Państwa: Skarb Państwa Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. pozostaje wzbogacony względem powoda o kwotę dochodzoną przedmiotowym powództwem, przy czym nie istniała podstawa prawna spełnienia tego świadczenia przez powoda.

Konsekwencją powyższego jest odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa i brak odpowiedzialności M. B., co do którego ewentualna odpowiedzialność miałaby jedynie charakter subsydiarny, ale który wskutek ustalenia okoliczności jak wyżej nie jest zobowiązany względem powoda.

W efekcie ocena pozostałych zarzutów apelacyjnych nie była konieczna dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie i Sąd Okręgowy odstąpił od jej dokonania.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok na następujący:

- w punkcie I.1 sentencji wyroku zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. na rzecz powoda J. K. kwotę 2.835,24 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 8 marca 2017 roku do dnia zapłaty,
- w punkcie I.2 sentencji wyroku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
- w punkcie I.3 sentencji wyroku, zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. na rzecz powoda J. K. kwotę 2.543 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (142 zł - opłat od pozwu + 142 zł – opłata od apelacji, koszty zastępstwa procesowego zawodowego pełnomocnika przed Sądem Rejonowym – 1.800 zł oraz , koszty zastępstwa procesowego zawodowego pełnomocnika przed Sądem Okręgowym – 450 zł ustalone),

nadto w punkcie II. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) w W. na rzecz powoda J. K. kwotę 650 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 8 marca 2017 roku do dnia zapłaty. Zasadą prawa cywilnego jest bowiem, że dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne. W przedmiotowej sprawie powód wystąpił z żądaniem zwrotu pobranej kwoty od pozwanego pismem z dnia 19 stycznia 2017 roku zaś postanowieniem z dnia 7 marca 2017 roku Naczelnik Trzeciego Urzędu Skarbowego (...) wyłączył spod egzekucji

1/2 środków pieniężnych wpływających na rachunek bankowy prowadzony przez mBank na rzecz (...) s.c. J. K. M. B. jednocześnie odmawiając zwrotu kwoty 2.835,24 stanowiącej 50 % wyegzekwowanych środków. W konsekwencji niewątpliwie, co najmniej od dnia następnego po dniu wydania postanowienia pozwany pozostawał w opóźnieniu.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.). Na koszty postępowania apelacyjnego złożyła się opłata od apelacji – 200 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej – 450 zł.